

Omroepen over hun culturele taak ‘De pluriformiteit gaat teloor’

Anita Twaalfhoven *Boekman* vroeg de grote publieke omroepen naar hun visie op de culturele taak van de omroep en de mogelijke gevolgen van de huidige kabinetsplannen. Vera Keur, voorzitter van de VARA, reageert.

Hoe zou u de culturele taak van uw omroep willen omschrijven?

‘De VARA ziet de culturele taak van de publieke omroep als een algemene, brede taak; niet beperkt tot programma’s die in strikte zin over kunst en cultuur gaan. De publieke omroep vervult een uiterst belangrijke rol als overbrenger en verspreider van de cultuur van de samenleving, in zijn vele facetten en vormen, naar de leden van die samenleving. Daarbij is de cultuur van de samenleving geen statisch gegeven, maar dynamisch en verscheiden van aard en vertoont het interne wedijver en controverse. Tevens levert de publieke omroep, door producties van eigen origine, bijdragen aan culturele ontwikkeling en vernieuwing in Nederland.’

‘De diversiteit van de cultuur in Nederland maakt het van wezenlijke betekenis dat ook op de culturele taak van de publieke omroep het pluriformiteitsbeginsel van toepassing is, en

blijft! Al hoeft dat geenszins te betekenen dat op elk cultureel terrein meerdere omroepen aanbod verzorgen. Bij diverse kunstdisciplines is daarvoor geen sterke aanleiding.’

‘De VARA is al heel lang voorstander van schaalvergroting (naar netniveau) binnen de publieke omroep, met behoud van pluriformiteit als leidend beginsel. Zo nauw mogelijke samenwerking tussen geestverwante omroepen is daarvoor de aangewezen weg. Op Nederland 3 wordt op deze wijze door de partners NPS, VARA en VPRO een programmapakket aangeboden met een cultureel-progressief profiel. De progressiviteit zit hem in inhoud en vorm die bij culturele programma’s of programma-items gekozen worden.’

‘De VARA is, vanuit haar missie en identiteit, gericht op het maken van programma’s die ook toegankelijk zijn voor mensen met minder opleiding en kennis, en die ook publiek bereiken dat niet op voorhand op zoek is naar program-

ma's met louter kunst en cultuur. Daarom maken waar mogelijk culturele onderwerpen deel uit van bredere programmaformules.'

'Daarnaast produceert de VARA op televisie serieus drama, gericht op grotere kijkersgroepen, coproduceert zij films, is zij een zeer actief aanbieder van cabaretregistraties en produceert zij incidenteel strikt op kunst en cultuur gerichte programmaserieën.'

In hoeverre kunt u deze taak nog naar behoren uitvoeren als de plannen van het kabinet doorgang vinden?

'Het kabinet zondert in zijn toekomstplan voor de publieke omroep cultuur- en kunstprogramma's af in een aparte organisatorische box (Box C). Deze keuze berust op een verkeerde interpretatie van het rapport *Focus op functies* van de WRR. Hierin benadrukt men juist dat één programma meerdere functies kan vervullen. De nieuwe indeling maakt het moeilijk om meerdere functies te combineren in één programma. Dit werkt ten nadele van cultuurspreiding naar de moeilijker te bereiken bevolkingsgroepen. De Raad van Bestuur krijgt het programmabudget voor die box, gaat over het programmapakket en de programmering, is uitzendverantwoordelijke en geeft productieopdrachten aan commerciële en/of non-commerciële producenten, waaronder de omroepverenigingen. Dat betekent dat er één nationale "smaakmakende" instantie komt, die uitmaakt wat er voor het publieke budget gemaakt wordt en door wie. Daarmee gaat de infrastructuur voor waarborging van pluriformiteit – in de ideële zin van het woord – teloor.'

'Aan producentenzijde komt het omzet- en winst oogmerk voorop te staan, ook bij non-commerciële producenten. De opdrachtgever wordt "naar de mond" geleverd. Wie niet commercieel genoeg kan produceren, zal ophouden daarvoor programmamakers en anderszins expertise in dienst te houden. Het is dan ook

twijfelachtig of er voldoende exploitabele ruimte blijft voor productie en levering van zogenaamde box C-programma's aan de Raad van Bestuur.'

Wat voor culturele of kunstprogramma's zou u onder ideale omstandigheden graag willen uitzenden?

'Om één voorbeeld te noemen: *De Plantage*, voorheen het zondagmiddagprogramma van de VPRO. Ik denk aan eenzelfde aanpak en programmavorm, waarmee een presentator als Hanneke Groenteman diverse kunstzinnige terreinen en onderwerpen toegankelijk en aanschouwelijk maakte. Achter de schermen kijken, zonder te specialistisch te worden of bij de kijker het gevoel op te roepen dat deze een niet-ingewijde buitenstaander is en inspirerend met kunstenaars praten over hún inspiratie.'

'Overigens lijkt het huidige tv-programma *De wereld draait door* er aardig in te slagen om onderwerpen op het gebied van kunst en cultuur aan een tamelijk groot publiek aan te bieden.'

'Er zijn meer wensen en ideeën voor bijzondere muziekuitvoeringen dan door geldgebrek en beperkte zendtijd tot uitvoering kunnen komen. Daarbij denk ik aan participatiebevordering, zoals gebeurt rond de nieuwjaarsconcerten van het Nederlands. Blazersensemble en het jaarlijkse *Kinderen voor Kinderen*-Songfestival. Voor programma's waarin – binnen een brede formule – aan kunst en cultuur doelbewust en stelselmatig aandacht wordt besteed, liggen meer ideeën te sluimeren dan kunnen worden uitgevoerd.'